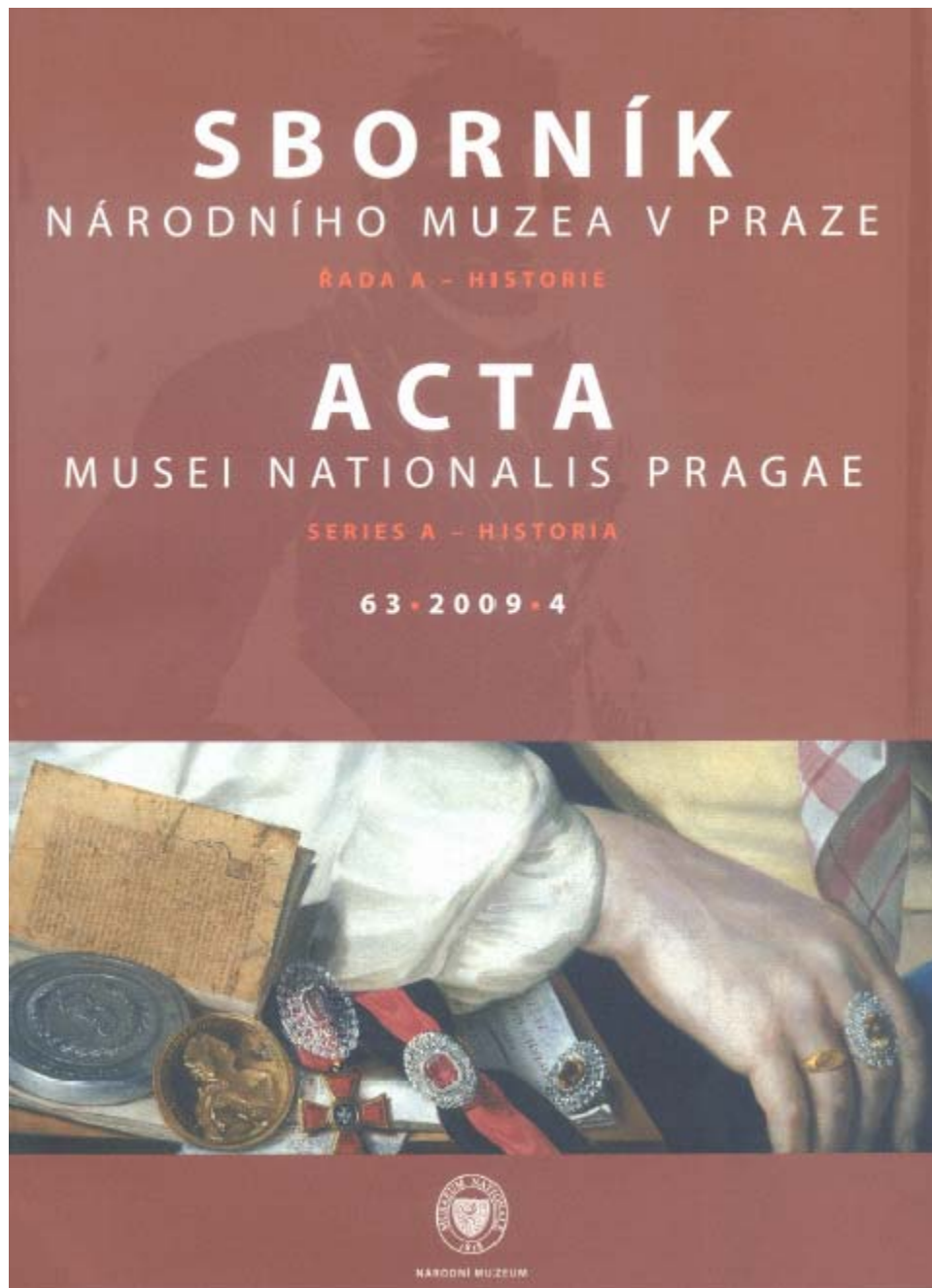

Václav Hanka a berlínská modř v Rukopise královédvorském

Komentář ke studii PhDr. Lubomíra Sršně, uveřejněné ve Sborníku Národního muzea,
připravil Ing. Jiří Urban z České společnosti rukopisné
jiri.urban@volny.cz, <http://www.rukopisy-rkz.cz/rkz/>

Úvodem

Když v roce 1886 vypukl znovu spor o pravost Rukopisů královédvorského a zelenohorského, vyslovil jazykovědec Jan Gebauer podezření, že autorem Rukopisů je Václav Hanka a žádal, aby Rukopisy byly chemicky zkoumány a poznamenal: *“Budou-li tyto zkoušky s to, aby bezpečně dokázaly starobylost’ RKského i RZského, podřídí se tomu pochybnosti filologické a pro odchylky zejména jazykové bude nám očekávati a hledati pravděpodobných výkladů jiných”*

Zkoumáním byli pověřeni profesor techniky Antonín Bělohoubek a profesor Vojtěch Šafařík z univerzity. Pracovali zcela nezávisle a oba došli k závěru, že Rukopis královédvorský se po stránce chemické chová jako středověká památka. Bělohoubkova soustava chemických testů je mnohem důkladnější než Šafaříkova a je to dosud nedocněný světový unikát. Podstata metody spočívala v určení doby, po kterou složky železitoduběnkového inkoustu reagují s pergamenem. Kromě toho Bělohoubek zkoumal i barvy iniciál a zjistil, že vrchní barevná vrstva iniciály N je tzv. berlínská modř, novodobé barvivo. Sám z této skutečnosti nic nevyvozoval pro stáří rukopisu, neboť pod modrou barvou identifikoval vrstvy červenou a zelenou což ukazovalo na pozdní restauraci iniciály.

Jan Gebauer však přisoudil tomuto zjištění zásadní důležitost. Pominul hlavní Bělohoubkovy argumenty, postavené na chemických reakcích inkoustového písma a nález berlínské modři interpretoval jako důkaz novodobého původu RK. Tento názor se pak ujal na dlouhou dobu u velké části vzdělců. Přesvědčení menšiny o správnosti Bělohoubkových závěrů však přetrvávalo. K jeho likvidaci směřoval průzkum iniciovaný spisovatelem Ivanovem. Při oponentuře v Kriminallistickém ústavu v roce 1975 se Ivanov vyjádřil takto:

***„...A o tom, že to je palimpsest, RK nebo RZ, no to nikoho nenapadlo. Já jsem právě na tomto postavil svoji hypotézu, poněvadž jsem říkal, že jedině tak je možno vysvětlit chemické soudy z roku 1886. Oni zkoumali chemikové iniciály, ty jsou středověké, to ostatní falzátor odstranil a doplnil svým novým textem.“* *)**

*) <http://www.rukopisy-rkz.cz/rkz/urban/r/ivanov/ku/diskuse.pdf>

Ukázky ze Sršňovy studie o Václavu Hankovi

V roce 2009 byla ve Sborníku Národního muzea zveřejněna studie PhDr. Lubomíra Sršně *Příspěvky k poznání osobnosti Václava Hanky*. V poslední šesté kapitole nazvané *Václav Hanka a berlínská modř v RK* se autor zaměřil na barevné provedení iniciál RK. Čerpá zde především z podoby četných faksimilí a verbálních popisů z různých dob.

Vzhledem k tomu, že Sršňova studie je dnes obtížně dostupná, odhodlali jsme se touto formou zprostředkovat laskavému čtenáři alespoň několik citátů z této kapitoly. Věříme, že bez újmy na věrném vystižení celkového kontextu.

str. 134:

„Upozorňuji, že zde neřeším problém skutečného stáří RKZ. Omezují se jen na problematiku RK a v jejím rámci se snažím zjistit pouze to, jak Václav Hanka s RK uloženým v muzejní knihovně zacházel. Konkrétně zda a jak do jeho autentické podoby zasahoval.

Vycházím z premisy, že navzdory velkému množství podezření a indicií neexistuje proti Hankovi žádný důkaz, který by ho z autorství RK jednoznačně usvědčoval. Otázka, kdo složil, popř. shromáždil a sepsal básně RK a dal jim podobu, kterou známe z torzálního rukopisu nalezeného ve Dvoře Králové, zůstává přes veškeré dosavadní badatelské úsilí dodnes bez uspokojivé odpovědi. Tato skutečnost připouští, aby byla oprávněnost často opakovaného podezření vůči Václavu Hankovi, že „stál v centru mystifikační akce“, znovu prověřována. Domnívám se dokonce, že by mělo být povinností moderní vědy zkoumat znovu a novými metodami, jak opravdu ke vzniku RKZ došlo. I v případě, že jde o podvrhy, bude mít případné zjištění autora či autorů těchto literárních skvostů pro dějiny našeho písemnictví převratný ýznam.“

.....

„Tvrzení, že rukopis obsahující berlínskou modř nemohl vzniknout ve středověku, šířili mnozí badatelé počínaje Janem Gebauerem a konče Miroslavem Ivanovem.“

.....

„Neúplná a zavádějící interpretace výskytu berlínské modři, nekorektně zveřejňovaná bez vysvětlujícího komentáře, se v široké obci laických zájemců jakožto snadno pochopitelný argument lehce ujala a dodnes je běžně uváděna jako zřejmý důkaz mladšího původu RK, čli jeho „podvrženosti“.“

107. Iniciála N v originálu RK

Svou studii uzavírá dr. Sršeň takto:

„V doplňkové kapitole o problematice tzv. berlínské modři v RK jsme došli k hypotéze, že RK měl v době nálezu jiné iniciály, než má nyní. Byly patrně mnohem prostší a nebyly zclacené. Hanka přizdobil písmena barvou, pozlatil jejich políčka a připojil neumělé rozviliny až před koncem ledna 1822, kdy věnoval RK Muzeu.....

Závěry jednotlivých kapitol nás dovedly k přesvědčení, že teze o Václavu Hankovi jako o tvůrci RK je velmi nepravděpodobná a nadále neudržitelná. Po skutečném autorovi RK bude tedy třeba i nadále pátrat“